

нями, що обговорювалися у ході роботи форумів у 1900–1913 рр., стали проблеми визначення місця історії в системі наук, її ролі у розвитку суспільства. Зокрема, останнє зумовило активне обговорення потенціалу національних історіографій в процесі розбудови нових держав, проблеми етичної місії істориків та їх відповідальності перед суспільством.

Таким чином, діяльність Міжнародних конгресів історичних наук у 1900–1913 рр. дозволяє констатувати визнання академічною спільнотою істориків кризи позитивізму та початок пошуків методологічних альтернатив в історіописанні. Тематика роботи секцій дає змогу простежити поглиблення спеціалізації історичної науки, розгортання процесу інституалізації її нових субдисциплін. Визнання науковим співтовариством істориків перспективності широкого залучення методів соціології засвідчує її помітний вплив на розвиток світової історіографії початку ХХ ст.

Список використаних джерел

1. Ісаєвич Я. Д. Міжнародні конгреси істориків. URL: <http://surl.li/bdmvr> (дата звернення: 24.03.2024).
2. Haskins Ch. The International Historical Congress at Berlin. URL: <https://www.jstor.org/stable/1834516> (дата звернення: 24.03.2024).
3. Breton A. The International Congress of Historical Studies. URL: <https://www.jstor.org/stable/659761> (дата звернення: 24.03.2024).
4. Erdman K. Les Congrès internationaux des Sciences historiques. URL: <https://www.jstor.org/stable/45344371> (дата звернення: 24.03.2024).
5. Mariani A. 2nd International congress of historical sciences Rome 1903. URL: <https://ichs2020poznan.pl/en/the-2nd-congress-in-rome/> (дата звернення: 24.03.2024).

Ольга Драндалуш

ДО ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Одна з найактуальніших проблем педагогіки – неуспішність учнів початкової школи, пов'язана із порушенням їх інтелектуального розвитку. У зв'язку з виявленням таких дітей у закладах загальної середньої освіти організовано інклюзивні класи у яких проводяться корекційно-розвивальні заняття, оскільки такі діти не в змозі за відведений час та в необхідному обсязі засвоїти програму навчання, тому вивчення математики в умовах інклюзивного навчання є досить актуальною.

Математика є складним предметом для більшості учнів з порушенням їх інтелектуального розвитку [2, с. 72]. У процесі вивчення

математики у школярів формуються такі необхідні якості, як уміння думати, критично осмислювати та оцінювати те, що відбувається, відстоювати свої думки та ідеї. Математика – це фундамент, який створює основу для розвитку інтелекту та кмітливості.

Вивчення математики учнями з порушенням інтелектуального розвитку, які відчувають труднощі у навчанні, ускладнене наявними особливостями їх розумової діяльності та відповідними особливостями засвоєння навчального матеріалу (Т. Джаман [1], О. Тітова [3]). У переважній більшості авторами досліджувалося володіння математичним матеріалом учнями з труднощами у навчанні, зумовленими затримкою інтелектуального розвитку. Такі діти, безумовно, складають основний контингент інклюзивних класів корекційно-розвивального навчання, але останні дослідження Т. Джаман та практика навчання свідчать, що контингент таких класів має досить складний та неоднозначний склад у кожному регіоні [1, с. 118]. Для засвоєння математики потрібно створення спеціальних освітніх умов. В даний час для класів корекційно-розвивального навчання розроблено спеціальні навчальні плани, програми, методичні рекомендації до проведення уроків та вивчення окремих розділів і тем, Основне місце у навчанні математики учнів з порушенням інтелектуального розвитку має відводитися роботі з предметами навколишньої дійсності, з таблицями, рисунками та застосуванню різних прийомів: закреслення, зафарбовування, з'єднання стрілками,

На думку Л. Дубровської [2], О. Тітової [3], інклюзивні класи у складі закладів загальної середньої освіти для учнів, які мають труднощі в навчанні, мають такі позитивні аспекти:

- вони створюють сприятливі умови до роботи у таких класах, оскільки вчитель отримує можливість зосередити свою увагу на підвищенні ефективності навчання всіх учнів [10, с. 59];
- у цих класах відбувається «вирівнювання» слабопідготовлених учнів з однолітками, які успішно навчаються, завдяки проведеній фахівцями (дефектологом, логопедом, психологом та ін.) корекційної роботи [2, с. 71].

Науковці зазначають, що учні інклюзивних класів корекційно-розвивального навчання відчувають труднощі при оволодінні нумерацією, обчислювальними навичками у вирішенні арифметичних завдань, при засвоєнні геометричного матеріалу. Тому необхідно підведення учнів до узагальнення вивченого матеріалу з обов'язковим повтором головної ідеї уроку, а доступна дітям практична робота допомагає знизити розумову перевтому, а також допоможе посилити наочність процесу навчання [2, с. 69].

Слушними є спільні навчання, оскільки вони дозволяють забезпечити увагу вчителів до учнів, краще структурувати та подавати матеріал, зосереджувати увагу учнів на ньому.

Отже, інклюзивні класи корекційно-розвивального навчання є однією з

ефективних форм диференційованого навчання, що дозволяє учням з порушенням інтелектуального розвитку забезпечити засвоєння основної програми школи, що створює сприятливі можливості для їх розвитку.

Список використаних джерел

1. Джаман Т. В. Проблема підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в умовах інклюзивної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 11, т. 1. С. 117–121.
2. Дубровська Л. О., Гордієнко Т. В., Дубровський В. Л. Форми та методи інклюзивного навчання на уроках математики в початковій школі. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса, 2021. Вип. 2(135). С. 68–74.
3. Тітова О. В. Інклюзивне навчання математики як потреба сьогодення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 3: Фізика і математика у вищій і середній школі*. 2017. С. 58–62.

*Інна Дружиніна,
Катерина Лукомська*

ФЕНОМЕН САМООЦІНКИ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

Феномен самооцінки у психологічній науці безпосередньо пов'язаний з феноменом самосвідомості, який є, скажімо так, вихідною категорією. Для позначення психологічної реальності феномена самосвідомості психологами використовуються різні назви – «Я», «самість», «Я-концепція», «образ-Я» та ін. У вітчизняній психології під самосвідомістю розуміється процес пізнання людиною самого себе, внаслідок чого утворюється уявлення себе як суб'єкт дій і переживань. Так формується емоційно-ціннісне ставлення до особистості.

М. Галаган зазначає, що з погляду психологічного аналізу, самосвідомість є складним психічним процесом, сутність якого полягає у сприйнятті особистістю численних «образів» самої себе у різних ситуаціях діяльності, поведінки, у всіх формах взаємодії з іншими людьми та в з'єднанні цих образів в єдине цілісне утворення – уявлення, а потім у поняття свого власного «Я» як суб'єкта, відмінного від інших суб'єктів. Внаслідок того, що самосвідомість стає дедалі більше складним явищем, у міру збільшення числа образів, що інтегруються в уявлення та поняття про себе, формується більш досконалий, глибокий та адекватний образ власного «Я» [1, с. 11].

Самосвідомість є складним психічним явищем, що складається з